

INSPIRATIONSPUNKTER

12. maj 2016

[Kun det talte ord gælder]

Talepapir – URU alm. del – samrådsspørgsmål AB, AC, AE og AF vedr. danske virksomheders muligheder for at sikre mod dårlige løn- og arbejdsforhold i hele værdikæden stillet den 8. marts 2016 efter ønske fra Christian Juhl (EL).

[Indledning]

- Tak for invitationen til at komme her i udvalget i dag.
- Først et par ord om den forståelse for samfundsansvar, som ligger til grund for min besvarelse af de fire spørgsmål.
- Jeg mener, at samfundsansvar skal forstås som virksomhedernes ansvar for den måde, de påvirker samfundet – også i relation til at løse nationale og globale udfordringer.
- Virksomheder kan tage ansvar for deres påvirkning af samfundet på en positiv måde, eksempelvis igennem innovative løsninger på miljøudfordringer eller ved integration af udsatte grupper.
- De kan også minimere deres negative påvirkninger, eksempelvis ved at tage miljøhensyn eller fremme

respekt for menneskerettigheder blandt leverandører i udviklingslande.

- Virksomhederne kan motiveres til at tage ansvar for deres samfundsmæssige påvirkning enten igennem lovgivning eller ad frivillighedens vej.
- Når vi går ned af lovgivningsvejen skal det være mindst muligt bebyrdende for virksomhederne. For eksempel har vi med § 99a i årsregnskabsloven sørget for, at det kun er de største danske virksomheder, der - efter et følg- eller forklar-princip - skal redegøre for deres arbejde med samfundsansvar. Tilgangen, hvor man ikke pålægger virksomheden at foretage en bestemt indsats for samfundsansvar, har været inspiration for efterfølgende EU-regulering.
- Jeg mener helt grundlæggende, at det er bedst at motivere virksomhederne positivt, og dermed primært ad frivillighedens vej.
- Det er også mit klare indtryk, at langt de fleste virksomheder er motiveret af og ønsker, at deres produkter produceres under ordentlige forhold ad frivillighedens vej.

- Men de har brug for de rigtige værktøjer og rammer til at tage ansvar for deres samfundsmæssige påvirkning. Det gælder også offentlige indkøbere.
- Min besvarelse af de fire spørgsmål er struktureret sådan, at jeg besvarer spørgsmålene i følgende rækkefølge: Spørgsmål AC, spørgsmål AF, spørgsmål AE og afslutningsvis spørgsmål AB.

Ad. Spørgsmål AC

Hvordan vil ministeren sikre, at danske virksomheder, der har produktion uden for Danmark, sørger for, at deres produkter fremstilles under ordentlige forhold?

- Først til spørgsmålet om, hvordan det sikres at danske virksomheder med produktion i udlandet sørger for at der produceres under ordentlige forhold.
- Det er mit indtryk, at danske virksomheder går rigtig langt for at sørge for, at deres produkter fremstilles under ordentlige forhold.
- Det kommer også til udtryk ved, at Danmark i mange år har arbejdet for at fremme internationale retningslinjer for virksomhedernes samfundsansvar i OECD, FN og EU.

- FN's Menneskerettighedsråd vedtog i juni 2011 vejledende retningslinjer for *erhvervsliv og menneskerettigheder*. Samme år kom rådet med i OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder.
- En af retningslinjerne er, at danske virksomheder skal udvise fornøden omhu i forbindelse med deres forretning for at undgå, at de direkte eller indirekte medvirker til overtrædelser af menneskerettighederne.
- Når det kommer til ansvarlig leverandørstyring, opfordrer *OECD-retningslinjerne for multinationale virksomheder* konkret virksomhederne til at deltage i private eller multi-stakeholder initiativer og i den sociale dialog imellem arbejdsmarkedets parter.
- Jeg ser tværsektoriel dialog, vidensdeling og samarbejde som vigtige elementer i håndteringen af problemstillinger vedrørende blandt andet løn- og arbejdsforhold, arbejdsmiljø og sikkerhed hos underleverandører til danske virksomheder.
- Virksomhederne skal selvfølgelig have de rette værktøjer til at kunne arbejde effektivt med at minimere deres negative påvirkninger. De rette værktøjer vil også synliggøre indsatsen overfor kunder og slutbrugere, så indsatsen bliver belønnet ude i markedet.

[Eksisterende CSR værktøjer og fora]

- Der eksisterer allerede en række værktøjer og fora, der understøtter danske virksomheders arbejde med leverandørkædeansvar i forhold til de internationale principper.
- Danmark har eksempelvis oprettet et såkaldt nationalt kontaktpunkt i Erhvervsstyrelsen, der har til opgave at informere om retningslinjerne og behandle eventuelle klager om mulige overtrædelser.
- Kontaktpunktet kaldes *Mæglings- og Klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd*. Oprettelsen af kontaktpunktet følger af, at Danmark har tilsluttet sig OECD's retningslinjer.
- I situationer hvor virksomheder eller organisationer ikke lever op til OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, kan man i dag indklage virksomheden for Mæglings- og klageinstitutionen – i daglig tale kaldet MKI.
- Udover klagesagsbehandling, har MKI også en opgave i at udbrede kendskabet til retningslinjerne fra OECD og samtidig kommunikere, hvad virksomheders ansvar indebærer.

- Jeg vil også nævne CSR Kompasset, som er et gratis online-værktøj lanceret af Erhvervs- og Vækstministeriet, Dansk Industri og Nordisk Ministerråd i 2005 og opdateret i 2013.
- Værktøjet kan hjælpe virksomheder med at udvise nødvendig omhu i arbejdet med ansvarlig leverandørstyring.
- Værktøjet tager højde for blandt andet FN's Retningslinjer for Menneskerettigheder og Erhvervsliv og OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.
- Virksomheder kan dog ikke altid løse komplekse problematikker omkring leverandørkæder på egen hånd. Derfor kan det være nyttigt at samarbejde med aktører med samme interesser.
- Her kan jeg pege på Dansk Initiativ for Etisk Handel som et eksempel på et tværsektorielt samarbejde, hvor virksomheder kan finde vejledning i blandt andet leverandørkædespørgsmål.
- Igennem samarbejde mellem blandt andet virksomheder, fagbevægelsen, erhvervsorganisationer og offentlige instanser har Dansk Initiativ for Etisk Handel til formål

at fremme international handel, der respekterer menneske- og arbejdstagerrettigheder og bidrage til en bæredygtig udvikling i udviklingslandene.

- Erhvervsstyrelsen og Eksportkreditfonden, der hører under Erhvervs- og Vækstministeriet, er medlemmer af Dansk Initiativ for Etisk Handel.
- Lad mig i sammenhæng nævne, at regeringen også på andre måder bidrager til, at der er fokus på denne type problemstillinger, blandt andet gennem støtte til Fonden Danwatch, der har forestået rapporten om arbejdsforholdene på kaffeplantager i Brasilien. Det sker blandt andet via Udenrigsministeriets CSR-pulje og Danidas oplysningspulje.
- Vi gør altså allerede meget for, at virksomhederne har de rette værktøjer og fora til deres rådighed og for at sikre en rimelig koordinering af disse indsatser.

Ad. Spørgsmål AF

Kan regeringens Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst sikre mod dårlig løn og dårlige arbejdsforhold i hele værdikæden?

- Jeg vil nu gå videre til spørgsmål AF om hvorvidt regeringens Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst sikre mod dårlig løn og dårlige arbejdsforhold i hele værdikæden.

- Som jeg nævnte indledningsvist, er det vigtigt, at virksomhederne selv tager ansvar for at respektere de internationale retningslinjer. Selvom det er mit indtryk, at de gør det, så er det en kompleks opgave, særligt i forhold til problematikker som løn- og arbejdsforhold i leverandørkæden. Derfor er der brug for samarbejde, værktøjer og vidensdeling.
- Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst er nedsat med det formål at understøtte danske virksomheder i opgaven med lokalt og globalt samfundsansvar.
- Af den grund er Dialogforum bredt sammensat med repræsentanter fra blandt andet danske erhvervsorganisationer, virksomheder, fagforeninger og NGO'er.
- Det er en styrke, at der på den måde samles et bredt felt af interessenter, der kan drøfte håndteringen af konkrete problemstillinger inden for samfundsansvar.
- Dialogforum skal blandt andet afholde en række rundbordssamtaler, der kan samle et bredere felt af interessenter og praktikere med relevant viden og erfaring indenfor det konkrete område, der diskuteres.

Det er også en opgave for Dialogforum at bidrage med input til regeringens politikudvikling.

- I forhold til den aktuelle sag om arbejdsforholdene på kaffeplantager i Brasilien kan Dialogforum fx vælge at gøre en indsats for at udbrede kendskabet til de offentligt tilgængelige værktøjer, som virksomhederne har til rådighed i arbejdet med ansvarlig leverandørkædestyring.
- Dialogforum kan også vælge at se på, om der er behov for nye værktøjer, indsatser eller lignende.

Ad. Spørgsmål AE

Har regeringens ministre sikret, at den kaffe der drikkes i ministerierne, ikke er produceret under de forhold, som er beskrevet i Danwatchs undersøgelse af 4. marts 2016, jf. <https://www.danwatch.dk/undersogelse/bitter-kaffe/>?

- Ift. spørgsmål AE om ministeriernes kaffeindkøb, så er det de enkelte ministerier, der selv er ansvarlige for den kaffe, der indkøbes. For Erhvervs- og Vækstministeriets vedkommende kan jeg oplyse, at den kaffe, der drikkes i ministeriet, er økologisk fairtrade-kaffe, der leveres af Selecta.
- Når det offentlige køber ind for ca. 300 mia. kr. om året, så har det offentlige selvfølgelig et ansvar for at agere ansvarligt.

- Bæredygtige indkøb sikres ved, at indkøberne har de nødvendige værktøjer og vejledningsmateriale for at understøtte deres indkøb.
- I regi af Miljøministeriet findes der relevante initiativer, herunder blandt andet Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb og Forum for Bæredygtige Indkøb.
- Partnerskab om Offentlige Grønne Indkøb er et partnerskab for offentlige institutioner, der ønsker at gøre en ekstra indsats for miljøet ved hjælp af indkøb.
- Forum for Bæredygtige Indkøb arbejder for at fremme miljøbevidste og ansvarlige indkøb af varer og tjenesteydelser hos professionelle indkøbere – både i offentlige og private virksomheder.
- Der findes desuden ”Den Ansvarlige Indkøber”, som er et online værktøj udviklet i samarbejde mellem Erhvervsstyrelsen, KL, Regionerne, Statens Indkøb, SKI, Miljøstyrelsen og Beskæftigelsesministeriet. Værktøjet blev lanceret i 2013 og er en del af udbudsportalen.dk, som tilbyder offentlige udbydere og private leverandører vejledning i udbud af offentlige serviceopgaver.

- ”Den Ansvarlige Indkøber” indeholder retningslinjer for, hvordan der kan stilles miljø- og energikriterier, etiske krav, sociale klausuler og arbejdsklausuler i offentlige udbud.
- Med den nye udbudslov, der trådte i kraft ved årsskiftet, er der kommet nye muligheder for at udelukke tilbudsgivere, hvis de ikke lever op til miljø- social- eller arbejdsretlige forpligtelser.
- Som følge af den nye udbudslov vil ”Den Ansvarlig Indkøber” blive opdateret. Jeg vil i den forbindelse sørge for, at der bliver sat fokus på de nye muligheder for at stille krav til leverandørerne.
- Der er altså mange værktøjer til rådighed for det offentlige til at tage ansvar for at agere ansvarligt.

Ad. Spørgsmål AB

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at produkter, som bl.a. kaffe til det danske marked, ikke fremstilles under så elendige forhold, som Danwatch’s undersøgelse af 4. marts 2016 om uacceptable arbejdsforhold i kaffeplantager i Brasilien beskriver, jf. <https://www.danwatch.dk/undersogelse/bitter-kaffe/>?

- Endelig i forhold til spørgsmål AB om produktionen af den kaffe, der sælges på det danske marked. Som jeg

netop udførligt har redegjort for, så har vi allerede i dag - en række værktøjer og fora, der understøtter danske virksomheder og indkøberes arbejde med leverandørkædeansvar i forhold til de internationale principper.

- Gennem udviklingsarbejdet i regi af Udenrigsministeriet arbejder Danmark derudover for at fremme bæredygtige globale værdikæder og produktion i udviklingslande.
- Som udenrigsministeren nævnte på et samråd d. 7. april 2016, samarbejder Danmark med den internationale organisation IDH (The Sustainable Trade Initiative), der arbejder for at fremme social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed i globale værdikæder, blandt andet inden for kaffe.
- Som også nævnt af udenrigsministeren, samarbejder Danmark også med IFU (den statslige Investeringsfond for Udviklingslande), som bidrager til at skabe bæredygtig udvikling i udviklingslande ved at have fokus på, at virksomhedernes produktion sker på et socialt- og miljømæssigt bæredygtigt grundlag.

[Afrunding]

- Jeg forventer mig, at Dialogforum kan være en platform for dialog, vidensdeling og samarbejde om

virksomheders samfundsansvar – herunder leverandørkædeansvaret – til gavn for den enkelte virksomhed og for samfundet.

- Dialogforum mødes for første gang i slutningen af april, og jeg vil lade det være op til dem at prioritere indsatsen inden for rammerne af kommissoriet.
- Tak for ordet.